

Posudek vedoucí na bakalářskou práci Josefa Součka „Kupole v římské a raně byzantské architektuře“, FF UK Praha 2013, 90 s., 73 obr. v textu.

Práce se zabývá jedním z nejcharakterističtějších prvků římské architektury, který ji zároveň odlišuje od architektury řecké a významnou měrou ovlivňuje na druhé straně i podobu staveb v mladších obdobích. Zatímco řeckou architekturu lze charakterizovat jako kombinaci vertikálních a horizontálních linií, římská doba doplňuje toto schéma o křivky, jak v půdorysech (apsidy, centrály), tak v zastropení – zastřešení staveb nebo jejich částí (klenby, polokupole, kupole). Autor se soustřeďuje hlavně na technické otázky související s konstrukcemi kupolí v římské době – první kapitola nazvaná „Technologie“ představuje přibližně dvě třetiny celého textu. Tato skutečnost souvisí mimo jiné s tím, že nejvýznamnější římské centrály, byly před několika lety předmětem jiné magisterské práce (která mohla být alespoň v úvodu zmíněna: Mikulka, P., Římské kupolové centrály, FF UK Praha 2009).

V úvodu jsou stručně připomenuty starší příklady nepravých kupolí, počínaje Agamemnonovou hrobkou v Mykénách, přes hrobky thrácké a skýthské a konče etruskými hrobkami ve Vetuloniích, u nichž je kužel stropu napojen na čtvercový půdorys (bylo by možno připojit i jiný typ v Populoniích). Správně je zmíněn rovněž symbolický význam tohoto architektonického prvku.

Již zmíněná rozsáhlá první kapitola probírá systematicky otázky související s konstrukcí kupole. Začíná výkladem o používaných stavebních materiálech – ke str.11: termín *opus incertum* bývá používán pro obložení o. *caementicia* drobnými nepravidelnými kmeny – zde je zmiňováno v souvislosti s cihlami. Ve výkladu autor hojně doplňuje současné znalosti informacemi z Vitruvia. Další oddíl se věnuje terminologii spojené s konstrukcí oblouk, klenby a kupole. Str. 34 -35, pozn. č.64: přenášení váhy prostřednictvím nepravého oblouku můžeme sledovat již v mykénské architektuře (Lví brána, Atreova pokladnice), k výčtu oblouků a kleneb v řecké architektuře můžeme připojit ještě Priéné (oblouky u vstupu na agoru a v ekklesiasteriu). Speciální podkapitola je zaměřena na problematiku využití transportních amfor při konstrukci kleneb a kupolí, v dalším je rozebírána otázka podpěr, které měly eliminovat vznik trhlin v kupolích a způsoby převádění čtvercových nebo polygonálních půdorysů na sférické kupole. Na str.52 autor hovoří v souvislosti s Domem Augustana o přestavbě z Domiciánovy doby ?.

Druhá kapitola podává stručnější přehled kupulových staveb (autor v úvodu své práce poznamenává, že s jeho rozšiřováním a doplňováním počítá v budoucnu). Ke str.61: nemůže popisovaná konstrukce kupole u ortogonálního sálu (*triclinia*) souviset s písemnými zprávami o otáčejících se stropích jídelen Zlatého domu? (Suetonius 6,31). Přehled je řazen chronologicky a jsou v něm pojednávány zejména lázeňské prostory a stavby funerálního charakteru, pro křesťanské období také některé baziliky. V některých případech vychází

autor při popisu z vlastních pozorování (např. mausoleum Diokleciánova paláce ve Splitu nebo Hagia Sofia).

Závěr je pojat dosti obecně, z konkrétních informací se soustřeďuje zejména na stavební materiál, méně již na informace týkající se samotných konstrukcí kupolí z hlediska chronologického či geografického. Je třeba kladně hodnotit jasné a promyšlené rozvržení práce, většinou dobré formulace (v budoucnu by se měl autor vyvarovat používání 1.osoby, která pro vědecké práce není příliš vhodná; na několika místech se setkáváme s neorganicky působícím použitím odkazu na obr. v nominativu – např. str.23, 24 – „ ... je dobře vidět na Obrázek 7“) a nepříliš velké množství překlepů. Seznam použité literatury je obsáhlý, lze pochválit kritický přístup k názorům některých badatelů a schopnost samostatného přístupu k problematice.

Závěrem mohu konstatovat, že práce zcela splňuje požadavky na bakalářské práce kladené a doporučit ji jako podklad pro řízení za účelem získání titulu bakalář. Navrhují hodnotit známkou výborně.

V Praze dne 28.8.2013

Doc. PhDr. Iva Ondřejová, CSc.